

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1932 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 238, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension¹.

Härigenom förordnas, att 5 och 6 §§ lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder:

för manlig — — — tjänstår;

för kvinnlig — — — tjänstår;

dock att sådan rätt inträder:

a) för kvinnlig — — — tjänstår;

b) för yrkesinspektris — — — tjänstår;

c) för tjänsteman — — — tjänstår;

¹ Senaste lydelse se beträffande 5 § g) 1930:182; 5 § k) 1927:249; 5 § m) 1927:249; 6 § a) 1919:399 samt 6 § sista stycket 1930:182.

d) för provinsiälläkare — — — tjänstår;

e) för fyringenjör — — — tjänstår;

f) för förste — — — tjänstår;

g) för yrkesinspektör, skogs- och flottledsinspektör samt yrkesinspektörsassistent ävensom underinspektör inom yrkesinspektionen, för bergmästare, gruvingenjör, sprängämnesinspektören och statsinspektör över elektriska starkströmsledning, för chefen för statens provningsanstalt samt avdelningschef och förste avdelningsingenjör vid anstalten, för lärare vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkarinstitutet, undervisningsanstalterna för barnmorskor, veterinärintitutet, Chalmers tekniska institut, fria konsternas akademi, musikalska akademiens konservatorium, skogshögskolan, lantbrukshögskolan samt lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, för folkskolinspektör, för nomadskolininspektören, för avdelningsföreståndare och överassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, för avdelningsföreståndare vid statens växtskyddsanstalt och vid statens skogsförsöksanstalt, föreståndare för statens centrala frökontrollanstalt ävensom för statskonsulenter i olika grenar av lantbrukshållningen samt länsveterinärer: vid sextiofem levnads- och tjugufem tjänstår;

h) för rektorer — — — tjänstår;

i) för läkare — — — tjänstår;

k) för den manliga bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna och statens tvångsarbetsanstalter, uppsyningsman, maskinist, förste förman och förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, husfader, maskinist, förste förman och förman vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, för lotskapten och lotslöjtnant, överlots, å fast fyr- eller gasstation anställd fyrmästare, fyrvaktare och fyrbiträde, landsfogde och landsfiskal, manlig tjänstinnehavare vid tullverkets lokalförvaltning, tillhörande någon av 1—15:e lönegraderna i avdelning B av det under e) omförmälda avlöningsreglemente, med undantag av tullkontorist, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala och assistent hos honom samt skogsvaktare vid nämnda universitet, andra ämnes- och övningslärare vid statens läroverk än de under e), g), h) och i) särskilt angivna ävensom statsgeologer, lantbruksingenjörer och distriktslantmätare, förvaltande och bevakande personal vid skogsstaten samt föreståndare och skogsrättare vid statens skogsskolor, distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten ävensom observatorer, statsgeodeter, statskartografer, manliga gravörer och heliogravyrritare vid rikets allmänna kartverk, förste aktuarie, aktuarie, kartograf, manliga ritare och gravörer vid sjökarteverket samt chefen för statens biografbyrå och maskinist vid sagda byrå: vid sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår;

l) för chefen — — — styrelse;

m) för lantbruksinspektör vid statens uppfostringsanstalt å Bona, vid

statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö samt vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, ledamöterna å skolöverstyrelsens yrkesskolavdelning, byråchefen för lantbruksärenden i lantbruksstyrelsen och lantbruksakademins sekreterare, tillika ledamot och sekreterare i styrelsen för centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och ordförande i anstaltens nämnd: vid sextiosju levnads- och tjugufem tjänstår.

6 §.

Skyldighet att från tjänsten avgå inträder:

- a) för innehavare av domarämbete, med undantag av vattenrättsingenjör, vid fyllda sjuttio år eller, där han, efter att hava uppnått de i 5 § för rätt till hel pension stadgade levnads- och tjänstår, oavbrutet under sex månader på grund av sjukdom varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen;
- b) för annan — — — år;
- c) för tjänstinnehavare — — — oförmögen;
- d) för tjänstinnehavare — — — tjänstgöring.

Befinnes tjänstinnehavare vara av sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har sådan tjänstinnehavare tillika antingen, där enligt 5 § rätt till hel pension inträder vid sextiosju levnadsår, uppnått en levnadsålder av minst sextiofem år, eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år eller fråga är om läkare vid statens anstalter för sinnessjuka eller förste provinsialläkare, som tillika är provinsialläkare, uppnått en levnadsålder av minst sextio år, eller, där fråga är om uppsyningsman, maskinist, förste förman eller förman vid statens uppfostringsanstalt å Bona, husfader, maskinist, förste förman eller förman vid statens alkoholistanstalt å Venngarn, skogsförvaltare vid universitetet i Uppsala, assistent hos honom eller skogsvaktare vid nämnda universitet, tjänstinnehavare inom den förvaltande eller bevakande personalen vid skogsstaten, föreståndare eller skogsrättare vid statens skogsskolor, eller de tjänstemän vid tullverket, lots- och fyrstaten, rikets allmänna kartverk och sjökarteverket, för vilka bestämmelserna i 5 § k) gälla, uppnått en levnadsålder av minst sextiotre år, eller ock, där fråga är om yrkesinspektris, yrkesinspektrisassistent, inspektris över sjuksköterskeväsendet, lotsförman eller lots, uppnått en levnadsålder av minst femtioåtta år, äge Konungen, uppå därom av vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehavare skyldig att från tjänsten avgå.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1933

Av den i propositionen lämnade utredningen framgår huvudsakligen följande:

Enligt 5 § g) lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstnehavares rätt till pension inträder rätt att komma i åtnjutande av hel pension vid 65 levnads- och 25 tjänstår för, bland andra, lärare vid lantbruksinstitutet vid Ultuna och Alnarp ävensom för avdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt.

Såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 219 angående anslag till lantbrukshögskolan, centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, statens växtskyddsanstalt samt lantbruksinstitutet vid Ultuna m. m., äro professorsbefattningarna vid sistnämnda institut avsedda att indragas i samband med upphörandet av institutets verksamhet den 1 november 1932, varvid de befattningar, som äro besatta med ordinarie innehavare, skola överflyttas på övergångsstat för den nyinrättade lantbrukshögskolan. Vidare hava professorsbefattningar föreslagits skola uppföras å ordinarie stat för nämnda högskola. Med hänsyn till nu anförda förhållanden hava lärarbefattningarna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna ansetts böra uteslutas ur 5 § g) pensionslagen samt ersättas med lärarbefattningar vid lantbrukshögskolan.

I förenämnda proposition har även framlagts förslag till stat för den nyinrättade växtskyddsanstalten, upptagande bland annat ett antal befattningar såsom avdelningsföreståndare vid anstalten. Innehavarna av dessa befattningar hava ansetts böra, liksom avdelningsföreståndarna vid statens skogsförsöksanstalt, erhålla rätt till hel pension vid 65 levnads- och 25 tjänstår, i följd varav befattningarna i fråga enligt förslaget införts i 5 § g) pensionslagen.

Bland de i 5 § g) pensionslagen upptagna befattningshavare, för vilka rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder vid 65 levnads- och 25 tjänstår, äro även inspektörer över elektriska anläggningar för belysning eller kraftöverföring. Ifrågavarande befattningshavare benämnas numera statsinspektörer över elektriska starkströmsanläggningar. Då ändring nu av annan anledning vidtages i förevarande lagrum, har den sålunda genomförda ändringen i befattningshavarnas benämning ansetts böra iakttagas. I anslutning till den nya alkoholistlagens terminologi har vidare statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister erhållit ändrad benämning av statens alkoholistanstalt å Venngarn. I enlighet härmed har ändring ansetts böra vidtagas i den i 5 § k) och m) samt i 6 § sista stycket pensionslagen förekommande benämningen å ifrågavarande anstalt.

Jämlikt 5 § m) pensionslagen inträder för, bland andra, lantbruksinspektör vid statens uppfostringsanstalt å Bona rätt till hel pension vid 67 levnads- och 25 tjänstår. På grund av beslut vid 1931 års riksdag har i personalförteckningen för statens tvångsarbetsanstalter tidigare uppförd befattning såsom assistent av 3:e klass, med tjänstgöring vid

tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, ombildats till befattning såsom lantbruksinspektör, varvid sistnämnda befattning i avlöningshänseende likställt med motsvarande befattning vid statens uppfostringsanstalt å Bona. Under det att rätt till hel pension för innehavare av assistentbefattningen liksom för befattningshavare i allmänhet inträder vid 67 levnads- och 35 tjänstår, har lantbruksinspektör vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö i likhet med lantbruksinspektören vid uppfostringsanstalten å Bona ansetts böra erhålla hel pension vid 67 levnads- och 25 tjänstår och alltså inbegripas bland de i 5 § m) pensionslagen uppförda befattningshavarna.

I proposition nr 164, angående vattendomstolarnas organisation m. m., har förslag framlagts om överförande till ordinarie stat från och med den 1 januari 1933 av ledamotsbefattningarna i nämnda domstolar eller sålunda vattenrättsdomar- och vattenrättsingenjörstjänsterna. Härvid har förordats, att vattenrättsdomartjänst uppföres i lönegraden A 2 och vattenrättsingenjörstjänst i lönegraden B 30 å den löneplan, som innehålles i vederbörande avlöningsreglemente.

Vid bifall härtill bliva vattenrättsdomarna och vattenrättsingenjörerna underkastade bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag jämte 1921 års kungörelse med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension (nr 456).

I fråga om domares skyldighet att från tjänsten avgå gäller enligt 6 § a) nämnda lag, att sådan skyldighet inträder vid fyllda 70 år, för så vitt icke befattningshavaren dessförinnan, efter att hava uppnått 67 levnads- och 35 tjänstår, oavbrutet under sex månader på grund av sjukdom varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen. För övriga civila tjänstemän inträder nämnda skyldighet vid uppnående av den i 5 § av lagen stadgade levnadsålder, d. v. s. 67 år, där ej undantagsvis tidigare avgångsålder föreskrivits.

I yttrande i detta ärende har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* ifrågasatt lämpligheten av att å ledamöterna i vattendomstolarna tilllämpa den eljest för domare gällande högre pensionsåldern. I varje fall borde beträffande vattenrättsingenjörerna icke medgivas högre pensionsålder än den för statens lantbruksingenjörer nu gällande eller 65 levnadsår.

Jämväl *vattenöverdomstolen* har uttalat sig för att vattenrättsingenjör borde förpliktas avgå från sin tjänst vid uppnådda 65 levnadsår.

I nyssnämnda proposition angående vattendomstolarnas organisation m. m. har chefen för justitiedepartementet med hänsyn till den fysiskt ofta mycket påfrestande verksamhet, som åvilade en vattenrättsingenjör, i likhet med vattenöverdomstolen och lönenämnden ansett pensionsåldern för denne böra sättas något lägre än för annan innehavare av domarämbete,

men likväl funnit sig icke böra föreslå lägre pensionsålder än den för annan tjänstinnehavare i regel stadgade, eller 67 år, därvid tillika det för rätt till hel pension i allmänhet föreskrivna antalet tjänstår, 35 år, synts kunna bibehållas. Den uppfattning, varåt chefen för justitiedepartementet sålunda givit uttryck, har chefen för finansdepartementet förklarat sig dela, och i nu förevarande proposition har föreslagits härav för-
anledd ändring i 6 § a) civila pensionslagen.

Kungl. Maj:ts förevarande lagförslag är väsentligen föranlett av framställningar i organisations- och lönefrågor, vilka förelagts riksdagen och i vilka riksdagen numera fattat beslut i huvudsaklig överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t föreslagit. Vid granskning av lagförslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Utskottet.

På grund härav hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 maj 1932.

På bankoutskottets vägnar:

NILS WINKLER.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 54.